

Esiopetuksen yksikkökohtainen oppilashuollon suunnitelma

KIURUVESI

2021

Sisällys

1. Yleistä.....	2
2. Oppilashuolto Kiuruveden esiopetuksessa.....	2
3. Esiopetuksen oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuollon palvelut.....	3
Lastenneuvola.....	4
Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut	5
Koulupsyykkari.....	5
Yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa	6
Muut oppilashuoltoon kuuluvat palvelut.....	6
4. Yhteisöllinen / yksikkökohtainen esiopetuksen oppilashuolto ja sen toimintatavat	7
5. Yksilökohtainen oppilashuolto	8
6. Kolmiportainen tuki esiopetuksessa.....	10
7. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen.....	11
8. Oppilashuoltokertomus ja –rekisteri	11
9. Oppilashuollon yhteistyö siirtymävaiheissa	12
10. Yhteistyö ja käytänteet oppimisympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden turvaamisessa	12
11. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	13
12. Lääkehoidon järjestäminen esiopetuksessa	13
13. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	13
14. Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	14
15. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa	14
Liitteet.....	16
Liite 1 KUTSU HUOLTAJILLE ESIOPPILAAN OPPILASHUOLTOTAPAAMISEEN	16
Liite 2 OPPILASHUOLTOKERTOMUS	17
Liite 3 KIUSAAMISEEN PUUTTUMISEN SUUNNITELMA	19
Liite 4 OHJEET KIUSAAMISEEN PUUTTUMISEN SUUNNITELMAN TÄYTTÄMISEEN	20
Liite 5 TOIMINTAOHJE HENKILÖSTÖLLE: LAPSEEN KOHDISTUVA UHKA TAI VAARATILANNE.....	21

1. Yleistä

Oppilashuollolla tarkoitetaan esiopetusyhteisössä lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen tavoitteista, järjestämisestä, tuen rakenteesta ja pedagogisista asiakirjoista säädetään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona, jonka tehtävänä on edistää lasten oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Tämän lisäksi lapsella on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon, joka on lapsen ja perheen yksilöllinen tukimuoto. Oppilashuollon tehtävänä on seurata ja tukea jokaisen lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tarvittaessa tukea lasta ja puuttua hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin yhteistyössä huoltajan kanssa. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia.

Kiuruveden kaupungin esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon tavoitteita ja toimintaperiaatteita ja se sisältää esiopetuksen yhteiset toimintatavat sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen oppilashuollon osalta. Suunnitelman keskeinen tehtävä on ohjata yksikkökohtaista oppilashuoltotyötä niin, että kunnan sisällä toimintamallit ovat yhteneväiset.

2. Oppilashuolto Kiuruveden esiopetuksessa

Kiuruveden kaupungin oppilashuoltotyön arvoja ovat hyvinvointia edistävä toimintakulttuuri, osallisuus ja monialainen yhteistyö. Lapsen ja huoltajan osallistuminen ja toimiminen tavoitteiden eteen on ensiarvoista. Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma laaditaan oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten. Esiopetuksen ja oppilashuollosta vastaava henkilökunta perehdytetään oppilashuollon suunnitelmaan. Varhaiskasvatuksen koko henkilöstön tehtävänä on tukea ja parantaa hyvinvointia niin esiopetusryhmien kuin yksittäisen lapsen kohdalla. Yhteistyössä pyritään suunnitelmalliseen työnjakoon, jossa jokaisella on tiedossaan tavoite, tehtävä ja toimintamallit. Päiväkotien henkilökuntaa perehdytetään suunnitelmaan talon palaverissa, avustajien palaverissa sekä erillisissä oppilashuollon järjestämissä tilaisuuksissa. Keskeistä oppilashuoltotyössä on jatkuva seuranta ja tavoitteiden arviointi yksittäisissä kohtaamisissa ja yhteisissä tapaamisissa.

Kiuruvedellä toimii opiskeluhuollon ohjausryhmä, joka huolehtii oppilashuoltotyön ja -palveluiden suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Oppilashuollon ohjausryhmän kokoonpanon ja jäsenet nimeää sivistyslautakunta. Ohjausryhmään nimetään esiopetuksen edustaja.

Kiuruvedellä esiopetuksessa toimii yksi yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä, jossa on edustus kaikista esiopetusta järjestävistä yksiköistä. Se vastaa yksikön oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Oppilashuoltoryhmä ohjaa esiopetusyksiköiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria ja tekee kunkin yksikön tarpeiden mukaan yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Jokainen esiopetusyksikkö täydentää suunnitelmaa oman yksikkönsä osalta, esimerkiksi tarkentamalla yksikön toimintatapoja.

Yksikkökohtaiseen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat, esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettajat, koulupsykykari, neuvolapsykologi, koulukuraattori, neuvolan terveydenhoitaja, sekä vuosittain nimettävä huoltajien ja lasten edustaja. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä.

Yksilökohtainen oppilashuolto on yksittäiselle lapselle annettavaa oppilashuollon tukea ja palveluja. Yksittäisen lapsen tueksi perustetaan monitoimijainen yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä. Yksilökohtaisen oppilashuoltotyön tarkoituksena on parantaa lapsen hyvinvointia suunnittelemalla yksilökohtaisesti räätälöityjä tukimuotoja kunkin lapsen tarpeisiin. Ryhmän jäsenten työnjako ja toiminta kuvataan oppilashuoltokertomuksessa. Oppilashuoltoryhmän tehtävä on seurata lapsen kehityskulkua, tapahtuuko siinä positiivista kehitystä ja toteutuuko asetetut tavoitteet eli onko oppilashuolto onnistunut tehtävässään. *Oppilashuoltosuunnitelmien laatimista ja oppilashuoltotyötä ohjaavat oppilas- ja opiskeluhuoltolaki (1287/2013), perusopetuslaki (628/1998), lastensuojelulaki (417/2007), terveydenhuolto-5 laki (1326/2010) ja opetussuunnitelman perusteet (2014).* Oppilashuoltosuunnitelmista ja oppilashuoltotyöstä tiedotetaan huoltajille tiedotteilla ja vanhempainilloissa.

Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan, kun käsiteltävä asia edellyttää. Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. *Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (2013/1287), § 14 1-4 mom. (2 mom. muutettu lailla 2016/1501)*

3. Esiopetuksen oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuollon palvelut

Kiuruvedellä oppilashuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä Ylä-Savon sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Kiuruveden kaupunki järjestää kuraattori- ja psykologipalvelut omana toimintana ja lastenneuvolapalvelut järjestetään Ylä-Savon Soten toimesta.

<https://www.yla-savo.fi/fi/Yla-Savon-oppilashuolto>

Lisäksi vuonna 2021 lisälnessä laaditaan Oppimisen tuen -hankerahoituksella (OKM) kolmiportaisen tuen käsikirja lisälmen koulujen ja myös hankkeessa mukana olevien kuntien Vieremän, Sonkajärven ja Kiuruveden käyttöön.

Ylä-Savon Soten Ylä-Savon alueelle kuntien kanssa yhdessä laatima Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

<https://www.ylasavonsote.fi/documents/35534/99063/Lasten+ja+nuorten+hyvinvointisuunnitelma+2017-2021.pdf/41a1cb1c-5bf2-a0a8-8f1e-283e4e2945ad?t=1605511205442>

ja Kiuruveden kaupungin hyvinvointikertomus [loader.aspx \(kiuruvesi.fi\)](#) kuvaavat hyvinvoinnin tilaa, tavoitteita ja suunniteltuja toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kiuruvedellä asuu noin 8000 asukasta, joista 15,1 prosenttia on 0–14-vuotiaita. Kiuruvedellä järjestetään esiopetusta lukuvuonna 2021–2022 kahdessa kunnallisessa päiväkodissa (Kuorevirta ja Satumetsä), neljässä kyläkoulussa 0–2 luokilla, sekä kahdessa yksityisessä päiväkodissa (Pilke

musiikkipäiväkoti Tempo ja maalaiskaupungin päiväkoti Päivänkakkara). Vuonna 2021 varhaiskasvatuksessa olevien esioppilaiden yhteinen oppilasmäärä on 103, joista 5-vuotiaita esiopetukseen osallistujia on 39 ja 6-vuotiaita esiopetukseen osallistujia on 64.

Esiopetuksen oppilasmäärät 2021:

	5-vuotiaita	6-vuotiaita	yhteensä
Kuorevirta	5	38	43
Satumetsä	16	15	31
Pilke musiikkipäiväkoti Tempo	11	11	22
Päivänkakkara	7	-	7

Varhaiserityiskasvatuksen kehittämistyöryhmä kehittää kaupungin varhaiserityiskasvatuksen käytänteitä ja linjaa tuen järjestämisen periaatteita. Varhaiserityiskasvatuksen työryhmään kuuluvat varhaiskasvatuksen erityisopettajat, varhaiskasvatuksen johtaja, perhepäivähoidonohjaaja ja päiväkotien johtajat/edustajat sekä kunnallisesta että yksityisestä varhaiskasvatuksesta. Kehittämistyöryhmän koollekutsuja on varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja ryhmä kokoontuu kolme kertaa lukukaudessa.

Riittävät avustajapalvelut ovat osa lasten hyvinvointia tukevaa oppilashuoltoa. Kiuruveden varhaiskasvatuksessa ryhmäavustajien määrä päätetään lukuvuodeksi kerrallaan aina kulloisenkin tarpeen mukaan. Avustajapalvelut ovat osa rakenteellista tukea ja ne resursoidaan tarpeen mukaan ryhmiin.

Esiopetuksen oppilashuollossa käytettävissä olevat palvelut:

Lastenneuvola

Esiopetuksen oppilashuolto kuuluu lastenneuvolan toimintaan, eli se toteutuu terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Lastenneuvolan tehtävänä on huolehtia alle kouluikäisen lapsen ja hänen perheensä terveydestä. Neuvola tukee vanhempien kasvatustehtävää ja vanhemmuutta, seuraa ja tukee lapsen kehitystä sekä ohjaa perheen tarvittaessa saamaan apua muilta asiantuntijoilta.

Kiuruveden lastenneuvolassa työskentelee kolme terveydenhoitajaa. Neuvolalääkäri, neuvolapsykologi, puheterapeutti sekä toimintaterapeutti toimivat koko Ylä-Savon Soten alueella. Neuvolapsykologi työskentelee Kiuruvedellä kahtena päivänä, puheterapeutti viitenä ja toimintaterapeutti kerran viikossa.

- Viisivuotiaan tarkastuksessa tärkeitä keskusteltavia aiheita ovat lapsen sosiaaliset taidot, vastavuoroiset kaverisuhteet sekä vihan ja kiukun tunteiden sääntely. Muita käsiteltäviä asioita ovat liikkumisen ja hyvän kunnon merkitys, painon kehitys ja ajan riittävyys perheen mukavaan yhdessäoloon. Perhe on lapselle keskeinen oppimisen malli. Huomiota kiinnitetään myös luovuuteen, television ja videon katselun mahdolliseen rajoittamiseen sekä tietokoneeseen suhtautumiseen. 5-v neuvolatarkastuksessa tutkitaan kuulo, näkö ja tarkistetaan rokotukset. Lapsen kielellistä kehitystä arvioidaan Lumiukko-testillä ja lapsen neurologista kehitystä Lenellä. Lenen tavoitteena on löytää mahdollisimman varhain sellaiset kehitykselliset ongelmat, jotka voivat olla pitkäkestoisia ja ennakoida oppimisvaikeuksia kouluikässä. Yleiseen terveysneuvontaan kuuluu ruokailuun ja uneen liittyvät asiat sekä mahdollinen yökastelu. Neuvolassa pyydetään

vanhemmilta lupa lähettää palaute varhaiskasvatukseen/ esiopetukseen. Varhaiskasvatuksessa on käytössä "Tiedonsiirto neuvolaan" -lomake, joka täytetään 5-vuotisen neuvolaa varten.

- Kuusivuotiaan tarkastuksessa tärkeitä keskusteltavia aiheita ovat lapsen sosiaaliset taidot, vastavuoroiset kaverisuhteet sekä vihan ja kiukun tunteiden sääntely. Muita käsiteltäviä asioita ovat liikkumisen ja hyvän kunnon merkitys, painon kehitys ja perheen mukavaan yhdessäoloon vietetty aika. Perhe on lapselle keskeinen oppimisen malli. Myös luovuuteen, television ja videon katselun mahdolliseen rajoittamiseen sekä tietokoneeseen suhtautumiseen kiinnitetään huomiota. Lene -testiä käytetään 6-v tarkastuksen pohjana, tarkemmin tutkitaan puheen ymmärtämisen taitoja sekä lukivalmiuksia.

Lastenneuvolan terveydenhoitajat kokoavat tarvittaessa neuvolatiimin, johon kuuluu neuvolalääkäri, neuvolapsykologi, tarvittaessa puheterapeutti tai toimintaterapeutti ja muut lapsen yhteistyötahot kuten sosiaalityöntekijä, perheneuvola, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja esiopettaja. Neuvolatiimi on ns. matalan kynnyksen palvelu. Neuvolatiimi kokoontuu Kiuruvedellä kuukausittain, kuukauden 1. tiistaina.

Neuvolapsykologin palvelut järjestetään tarvittaessa. Psykologiin voivat olla yhteydessä vanhemmat, terveydenhoitaja sekä vanhempien luvalla varhaiskasvatus- / esiopetushenkilöstö. Tavoitteena on, että tarvittaessa lapsi pääsisi mahdollisimman nopeasti psykologin, puheterapeutin tai toimintaterapeutin arvioitavaksi ja sitä kautta tarvittaessa lisätutkimuksiin.

Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut

Koulukuraattori on kouluissa työskentelevä sosiaalialan asiantuntija. Kiuruveden kaupungissa esi- ja perusopetuksessa toimii yhteinen kuraattori. Kuraattorin tekemän työn tarkoituksena on järjestää oppilaille riittävä tuki ja ohjaus sekä muut tarpeelliset toimet koulunkäyntiin ja oppilaiden kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien poistamiseksi sekä koulun ja kotien välisen yhteistyön kehittämiseksi. Koulukuraattori työskentelee Kiuruvedellä pääasiassa kouluilla, mutta on tarvittaessa myös esioppilaiden käytettävissä, samoin kuin koulupsykologi. Kuraattorin ja koulupsykologin kanssa tehtävä yhteistyö korostuu esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheessa.

Koulupsyykkari

Lisäksi Kiuruvedellä on käytettävissä koulupsyykkarin palvelut. Koulupsyykkari on psykiatrinen sairaanhoitaja, joka toimii koulun ja esiopetuksen arjessa nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Hän tekee yhteistyötä kodin, koulun ja esiopetuksen aikuisten välillä, mutta myös yksilöllisesti lasten ja nuorten kanssa. Hoitotyössä ei ole kyse terapiasta, vaan ongelmien ratkomisesta ja mielen taitojen harjoittelusta lasten kanssa. Psyykkari tukee koulun kasvatustyötä yhteistyössä muun oppilas- ja opiskelijahuollon kanssa. Keskeiset tehtäväkokonaisuudet ovat yksilö- ja ryhmämuotoinen työskentely oppilaiden kanssa, opettajien ja oppilashuollon konsultointi sekä oppilaan ja perheen tukemiseen liittyvä yhteistyö esimerkiksi perheneuvolan, lastensuojelun ja lasten- ja nuorisopsykiatrian kanssa. Työn kohde ovat oppilaat/opiskelijat. Välillisiä kohderyhmiä ovat oppilaiden vanhemmat, sisarukset sekä opettajat ja oppilashuoltohenkilökunta. Psyykkari antaa tietoa lasten ja nuorten mielenterveydestä sekä auttaa löytämään keinoja tukea lasta, nuorta sekä perhettä.

Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus,

kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen/ lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Oppilashuoltoon kuuluvia palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa.

Yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Lastensuojelu, perhesosiaalityö, perheneuvola, lastenpsykiatrian poliklinikat

Esiopetus tekee yhteistyötä esioppilaan ja huoltajien yksilöllisen tarpeen mukaan myös lastensuojelun ja perhesosiaalityön kanssa. Sosiaalityö voidaan kutsua mukaan esiopetuspalaveriin tarpeen mukaan, erityisesti silloin kun on huoli esioppilaan hyvinvoinnista, jolla on merkitystä mm. esioppilaan kasvuun kehitykseen tai oppimiseen. Esiopetus osallistuu tarpeen mukaan verkostopalaveriin niin neuvolan, perheneuvolan kuin lastenpsykiatrian poliklinikan kanssa.

Muut tahot, esimerkiksi terapeutit

Esiopetus tekee yhteistyötä oppilaan terapeuttien kanssa. Terapeutit kutsutaan tarvittaessa mukaan oppilashuoltopalaveriin.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidossa olevan esi- tai perusopetuksessa olevan oppilaan opetus järjestetään ensi sijassa oppilaan omassa esiopetusryhmässä. Sairaalan sijaintikunnalla on kuitenkin tarvittaessa velvollisuus järjestää opetusta. Tämä koskee myös avohoidossa olevan esioppilaan opetuksen järjestämistä.

Sairaalakouluopetus

Oppilaan omalla koululla ja sairaalakoululla on velvollisuus yhteistyöhön siirryttäessä sairaalaopetukseen ja sieltä takaisin omaan kouluun. Tarvittaessa lasten ja nuorten psykiatrian poliklinikat ja osastot toimivat konsultoivana tukena myös koulupolun jatkossa. Uutena yhteistyömuotona Kysin (Kuopion yliopistollinen keskussairaala) lastenpsykiatrian poliklinikan kanssa on ns. psykiatrisista sairaanhoitajista ja lääkäristä koostuva Kota-työryhmä; työryhmä jalkautuu varhaisessa vaiheessa esioppilaan koti- ja kouluympäristöön tuen suunnittelemiseksi psyykkisesti oireilevalle oppilaalle.

Muut oppilashuoltoon kuuluvat palvelut

Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu. Ruokailu esiopetuksessa on pedagogista ja lapsen hyvinvointia tukevaa toimintaa, joka toteutetaan varhaiskasvatuksen ruokasuositusten mukaisesti. [URN ISBN 978-952-302-992-7.pdf \(julkari.fi\)](#) Esiopettaja ja muu henkilöstö valvovat ruokailun. Näin ruokailutilanne on rauhallinen ja turvallinen.

Mikäli esioppilaalla on hoitoa vaativa sairaus, on neuvolan terveydenhoitaja / lääkäri / erikoissairaanhoito lähinnä konsultoiva tukitoimi esiopetukseen. Terveydellisistä syistä tarvittavan

eritysruokavalion järjestämiseksi terveydenhoitaja kirjoittaa esioppilaalle todistuksen ruokahuoltoon varten ja keskusteleesi esioppilaan ja huoltajien kanssa ravitsemusasioista. Esioppilaan voi ohjata myös tarvittaessa ravitsemusterapeutille.

Esioppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus maksuttomaan kuljetukseen tai kuljettamista tai saattamista varten myönnettävään riittävään avustukseen, jos matka on yli kolme kilometriä tai jos matka on lapselle liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. Esikoulukuljetusta ei myönnetä, jos lapsi tarvitsee myös täydentävää varhaiskasvatusta. Turvallisuutta koskevat ohjeet esioppilaalle, vanhemmille sekä esiopetusyksikölle löytyvät Kiuruveden kaupungin koulukuljetusohjeista oheisesta linkistä:

<https://www.kiuruvesi.fi/Suomeksi/Palvelut/Opiskelu/Koulumatkat-ja--kuljetus>

4. Yhteisöllinen / yksikkökohtainen esiopetuksen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetusyksiköiden toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyksiköiden ja esiopetusryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllinen oppilashuolto kuuluu kaikille esiopetusyhteisössä. Se on luonteeltaan ennaltaehkäisevää toimintaa lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaamiseksi. Vastuu lasten hyvinvoinnista kuuluu kaikille esiopetusyksikössä työskenteleville ja se on keskeinen osa esiopetuksen kasvatustehtävää.

Yksikkökohtaiselle (yhteisöllinen) esiopetuksen oppilashuoltoryhmälle kuuluvat mm. seuraavat tehtävät:

- yksikkökohtaisen oppilashuolto- ja kriisisuunnitelman laadinta
- suunnitelman laadinta lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- kiusaamista ehkäisevä työ (toimintamallit, yhteistyö maakunnallisten hyte-toimijoiden ja työryhmien kanssa)
- Oppilaiden ja lasten hyvinvointia koskevan tiedon keruu, käsittely ja reagointi
- hyvinvointia lisäävän toiminnan suunnittelu
- kodin ja esiopetuksen yhteistyö lasten hyvinvointia ja koulunkäyntiä koskevissa oppilashuollollisissa asioissa
- verkostotyön suunnittelu ja koordinointi
- henkilökunnan sitouttaminen toimintaan
- tuen muotojen kohdentamisen käytänteet
- yhteisöllisyyden tukeminen
- ammatillinen tuki ja konsultaatio
- Yksikön oppilashuoltotoiminnan kehittäminen ja arviointi

Kiuruvedellä yhteisöllisen oppilashuollon toimintatavoissa korostuu:

- myönteisen vuorovaikutuksen tukeminen
- nivelvaiheiden yhteistyö: siirtymävaiheissa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja alakoulun kanssa järjestämällä keväällä tiedonsiirtopalaveri esiopetuksen vuosikellon mukaisesti. Oppilashuoltoon koskevassa tiedonsiirrossa on aina oltava huoltajan suostumus asian käsittelyyn ja tässä menetellään kuten yksilökohtaisessa oppilashuollossa on

määritelty. Yksilökohtaisen oppilashuollon toimintatavat on kerrottu tässä suunnitelmassa jäljempänä.

- henkilökunnan yhteistyö
- tunnetaitokasvatus ja sosiaalisten taitojen oppiminen
- aikuisten aito kohtaaminen ja kiinnostus lapsen asioista
- lasten ja huoltajien osallisuus; huoltajien osallisuutta mahdollistetaan vanhempainiltojen ja yhteisten tapahtumien kautta
- ryhmäyttäminen; on ensiarvoisen tärkeää, että jokainen lapsi tuntee kuuluvansa porukkaan. Erityisen tärkeää tämä on lukuvuoden alussa ja kun ryhmään tulee uusia lapsia.
- turvallisuus; fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Tutkimusten mukaan oppilaiden turvallisuuden kokemukseen ja hyvinvointiin vaikuttaa kaikkein eniten työrauha ja ilmapiiri luokassa. Tähän on esiopettajalla suuri vaikutus. Tarvitaan erilaisia, kullekin ryhmälle sopivia, pedagogisia ratkaisuja työrauhan ylläpitoon.
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa: Yhteistyötä tehdään sosiaalitoimen, perhetyön, terveystieteiden ja Kysin eri yksiköiden, kuten foniatrian, lasten neurologian tai lasten- ja nuorisopsykiatrian osaston, neuvolan, suun terveydenhuollon, kirjasto- ja kulttuuri- ja liikuntatoimen kanssa sekä eri kristillisten seurakuntien kanssa.
- kodin ja esiopetuksen yhteistyö
- kiusaamisen ehkäiseminen (LIITE 3)

5. Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan esioppilaalle annettavia terveydenhuollon palveluja, oppilashuollon neuvolapsykologi- ja kuraattoripalveluja, koulupsykologin palveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina vanhemman tai huoltajan suostumukseen. Suostumus pyydetään kirjallisella lomakkeella (LIITE 1). Suostumuksen pyytää monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaja. Vanhemman tai huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti. *Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.*

On syytä erottaa Perusopetuslakiin (PoL 628/1998, PoL 16a § 1288/2013 ja PoL 17 § 1288/2013) perustuva monialainen oppimisen tuen pedagoginen oppilaskohtaisesti koottava ryhmä. Tämän ryhmän tehtäviin kuuluvat oppilaan kolmiportaisen tuen asiat. Kokoontuminen ei ole vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Kiuruvedellä kaikissa oppilaskohtaisissa tapaamisissa ja tuen suunnittelussa pyritään aktiiviseen yhteistyöhön huoltajan / oppilaan / opiskelijan kanssa.

Oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai esiopetusryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Asiantuntijaryhmä kootaan tilannekohtaisesti. Siihen kuuluu tarpeen mukaan joitakin seuraavista esiopetuksen oppilashuollon henkilöstöstä: terveydenhoitaja, koulukuraattori, neuvolapsykologi ja psykkari, sekä esiopetusyksikön henkilökuntaa, kuten päiväkodin johtaja, esiopettaja ja

varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Asiantuntijaryhmällä on oikeus pyytää neuvoa oppilaan asioissa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain lapsen (esioppilaalla ei välttämättä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä) tai hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön asian hoitamisessa. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaa se oppilashuollon tai esiopetusyksikön edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu. Pääsääntöisesti ryhmän kutsuu koolle esiopettaja.

Oppilashuolto toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Lapsen omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellytysten mukaisesti. Monialainen asiantuntijaryhmä on lasta ja tarvittaessa hänen perhettään tukeva yhteistyöelin, jossa vastuut sovitaan yhdessä. Tavoitteena on niin pitkälle kuin mahdollista työskennellä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Yksittäisen lapsen asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja, asiantuntijoita taikka oppilaan läheisiä. 5-6-vuotiaalla lapsella ei välttämättä ole riittäviä edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, siksi yleensä tarvitaan hänen huoltajan suostumus. Lapselle ja hän huoltajalleen esitetään, keitä asiantuntijoita asiantuntijaryhmään olisi hyvä kuulua ja samalla tuodaan esille se, että jäsenten nimeäminen tapahtuu vain lapsen tai hänen huoltajansa suostumuksella. Suostumuksen pyytää monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaja.

Alaikäinen voi ikänsä, kehitystasonsa, muiden henkilökohtaisten ominaisuuksien sekä asian laadun mukaan painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja huoltajalle, jollei se ole selvästi hänen edun vastaista. Arvion oppilaan edun toteutumisesta tekee koulukuraattori tai psykologi. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Oppilashuollon tapauskohtaisesti koottavaa asiantuntijaryhmää koskee "Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14 §:n 5 momentin säännös", että hän ei saa käyttää asiantuntijaryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhuoltoon liittyvään tehtävään. Kuitenkin oppilashuoltoryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja kertoa heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin julkisuuslaissa säädetään. Asiantuntijan, joka ei ole oppilashuoltoryhmän jäsen, kuuleminen ei edellytä oppilaan tai hänen huoltajansa suostumusta.

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaaville viranomaisille sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (*Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 2 mom.*) Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen, sekä lapsen opettajalle, päiväkodin johtajalle ja esiopetuksen järjestäjälle lapsen esiopetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. (*Perusopetuslaki 40 § 2 mom.*)

Tapauskohtaiseen yksilölliseen oppilashuoltoryhmään voidaan kutsua jäseneksi tai kuultavaksi asiantuntijaksi koulun ulkopuolisia toimijoita esimerkiksi sosiaali- tai nuorisotoimesta, neuvolasta, erikoissairaanhoidosta tai poliisista.

Lastensuojelulain 25 §:n mukaan opetushenkilöstöön kuuluvalla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos hän on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

6. Kolmiportainen tuki esiopetuksessa

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko esi- ja perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai oppilas voi tarvita useita tukimuotoja yhtä aikaa. Esiopetuksen antama tuki riippuu vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi esioppilaan tilannetta tulee seurata ja aloittaa tuen antaminen heti, kun siihen ilmenee tarvetta. Yhteistyö esioppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen, että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Esioppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista.

Oppimisen ja esiopetuksen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä esioppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Tukimuotoja ovat esimerkiksi pienryhmätoiminta, eriyttäminen, kommunikaation tukikeinot, avustajapalvelut ja erityiset apuvälineet. Jokaisella tuen tasolla voidaan käyttää kaikkia eri tukimuotoja. Lisäksi esioppilas voi saada perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen rinnalla oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädettyä yksilökohtaista oppilashuoltoa. (Linkki Oppimisen tuen käsikirjaan.)

Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata esioppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana esiopetuksen arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Tuen tarpeen kasvaessa esioppilaan tulee saada tehostettua tukea.

Tehostettu tuki

Tehostettu tuki on esioppilaan oppimisen ja koulunkäynnin jatkuvampaa, voimakkaampaa ja yksilöllisempää tukemista. Tällöin hänellä on mahdollisuus useampaan tuen muotoon yhtä aikaa. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Tehostettua tukea annetaan esioppilaalle laadittavan oppimissuunnitelman mukaisesti. Yhteistyö ja suunnitelmallisuus ovat tehostetun tuen toteutumisen edellytys.

Erityinen tuki

Jos esioppilaalle annettu tehostettu tuki ei riitä auttamaan selviytymään esiopetuksesta, tehdään hänelle pedagogiseen selvitykseen perustuva erityistä tukea koskeva hallintopäätös. Päätöksen tekee toimialajohtaja pedagogisten asiakirjojen ja lausuntojen perusteella. Esioppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta hänen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja esioppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden, jossa esioppilaan taidot arvioidaan suhteessa hänelle asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin.

7. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ovat osa opetuksen järjestäjän sisäistä valvontaa. Oppilashuoltoryhmä laatii yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman sekä seuraa ja arvioi sen toteutumista. Ryhmä koordinoi oppilashuollon suunnittelua, kehittämistä ja arviointia kohdentuen kaikkiin esiopetusyksiköihin. Opetuksen järjestäjä vastaa oppilashuollon kokonaisuudesta ja valvonnan toteutumisesta yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten kanssa.

Esiopetusyksiköissä seurantaa tehdään yhdessä esiopetuksen henkilöstön, lasten sekä vanhempien tai huoltajien kanssa havainnoiden, dokumentoiden, arviointipäätelmien sekä palautteiden avulla. Esiopetuksen yksikkökohtainen oppilashuollon suunnitelma on osa esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmaa. Esiopetuksen pelastussuunnitelma tarvittavilta osiltaan on osana koulun pelastussuunnitelmaa, mikäli esikoulu toimii koulun yhteydessä.

Oppilashuoltosuunnitelman lisäksi esiopetusyksiköissä tulee olla seuraavat asiakirjat. Osa asiakirjoista voi olla kaikkien yhteisiä, pelastussuunnitelmat ovat yksikkökohtaisia.

- suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toimintasuunnitelma äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa (kriisisuunnitelma)
- tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- pelastussuunnitelma

8. Oppilashuoltokertomus ja –rekisteri

Henkilötietoja sisältävien asiakirjojen laatimisesta opetustoimessa ei ole säädetty erikseen, vaan sovellettavaksi tulee yleislakina Tietosuojalaki (1050/2018). Oppilashuoltokertomuksiin (LIITE 2) kirjataan tiedot, jotka kuvaavat yksittäisen esioppilaan oppilashuollon tarvetta ja suunniteltuja ja toteutettuja yksilöllisiä oppilashuollon tukitoimia. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. Esiopetuksen järjestäjä ylläpitää monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteriä. Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, merkitään lisäksi mitä tietoja on luovutettu ja kenelle niitä on luovutettu sekä millä perusteella luovutus on tehty. Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei osallistu asianomaisen esioppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon tarpeen selvittämiseen tai se toteutukseen.

Rekisteriin tallennetaan esiopetusryhmän yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa laadittavat opiskeluhoitokertomukset sekä muut yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiassa saadut tai laaditut asiakirjat. Rekisterin vastuuhenkilö on päiväkodin johtaja, jonka on määriteltävä tapauskohtaisesti käyttöoikeudet rekisteriin tallennettaviin tietoihin. Opiskeluhuollon rekistereihin tallennettavien tietojen käsittelyssä noudatetaan julkisuuslain (621/1999) säännöksiä sekä EU:n tietosuojasetuksen määräyksiä. Oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ovat ehdottomasti salassa pidettäviä. Oppilashuollon asiakirjoihin voi sisältyä esimerkiksi esioppilaan terveydentilaa koskevia asioita, jotka ovat sinällään myös muiden säännösten perusteella salassa pidettäviä asiakirjoja.

9. Oppilashuollon yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämäntilanteita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Vanhemmilta tai huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä yksiköstä toiseen. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Kiuruvedellä yhteistyö / tiedonsiirron käytänteet on kirjattu esiopetuksen vuosikelloon.

10. Yhteistyö ja käytänteet oppimisympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden turvaamisessa

Kiuruveden esiopetukseen on laadittu yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat, jotka sisältävät toimintaohjeet erilaisissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Turvallisuussuunnitelmat sisältävät pelastussuunnitelman tulipalon sattuessa, toimintaohjeet tapaturman tai sairaskohtauksen sattuessa, lähietsintäsuunnitelman, toimintaohjeet poikkeustilanteissa (jos lasta ei haeta hoidosta, hakija on päihteiden vaikutuksen alainen tai käyttäytyy arvaamattomasti tai väkivaltaisesti, toiminta lapsen sieppaustapauksessa), riskien kartoituksen (hoidossa oleviin lapsiin kohdistuvat riskit ja päiväkodin henkilöstöön liittyvät riskit), sekä kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman. Turvallisuussuunnitelmat päivitetään vuosittain henkilöstön kanssa. Henkilöstölle järjestetään poistumisharjoitus vähintään kerran toimintakaudessa. Esimies huolehtii uuden työntekijän perehdyttämisestä yksikön turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Henkilöstö tutustuu suunnitelmiin ja kuittaa luetuksi. Turvallisuussuunnitelmat liitteineen ovat henkilöstön saatavilla ilmoitustaululla.

Vanhemmille tai huoltajille tiedotetaan turvallisuuteen liittyvistä käytännöistä vanhempainilloissa, tiedotteilla tarpeen mukaan ja lapsen esiopetussuunnitelman laatimisen yhteydessä. Lapset osallistuvat koulun / päiväkodin poistumisharjoituksiin vähintään kerran toimintavuodessa. Esiopetuksen aikana lasten turvallisuudesta huolehditaan monin tavoin. Tärkeitä ovat yhteiset säännöt ja lasten valvonta sisällä ja ulkona. Kirjallinen toimintaohje henkilöstölle lasten valvonnasta sisä- ja ulkotiloissa laaditaan yksikössä. Turvallisuutta tuovat kaikista välittäminen, sääntöjen noudattaminen ja yhteistyö kodin kanssa. Pelastuslaitos, aluehallintovirasto, työsuojelutoimikunta ja ympäristöterveydenhuolto tarkistavat päiväkodin ja koulun esiopetustilat säännöllisesti. Muistiot tarkastuksista säilytetään esiopetusyksikön toimistossa.

11. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ehkäiseminen on esiopetusympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden huomioidussa tärkeä. Tapaturmia ehkäistään kartoittamalla riskit ja vaaran paikat sisätiloissa ja ulkona ja niistä ilmoitetaan viipymättä kiinteistönhoitokeskukseen puhelimitse, sähköpostilla ja Intran välityksellä. Henkilökunta on ensiaputaitoista ja ensiapuvastaava huolehtii välineistöstä. Esiopetuksessa on tarkoituksenmukainen ensiapuvälineistö ja ensiapulaukku retkiä varten. Tapaturman sattuessa ollaan yhteydessä lapsen huoltajaan. Tarvittaessa lapsi saatetaan ensiapuun henkilökunnan toimesta. Esioppilaat on vakuutettu ja hoitoa vaativasta tapaturmasta tehdään aina ilmoitus vakuutusyhtiöön.

12. Lääkehoidon järjestäminen esiopetuksessa

Esiopetuksen lääkehoitosuunnitelman perustana on sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2006 julkaisema opas Turvallinen lääkehoito, valtakunnallinen opas lääkehoidon toteuttamisesta sosiaali- ja terveyden huollossa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8682-4> Kirjallinen lääkehoitosuunnitelma laaditaan, kun lapsella on pitkäaikaissairaus tai lapsen tiedetään tarvitsevan välitöntä lääkehoitoa tietyissä tilanteissa kuten anafylaktinen shokki, kouristukset tai lapsella on sairaus, jonka lääkehoidon vaikutuksia on seurattava päivän aikana. Lääkehoitosuunnitelma päivitetään ajan tasalle.

Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen:
Oppilashuoltotyöryhmä huolehtii tuen tarpeen arvioinnista ja järjestämisestä.

13. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaamista on, kun joku lapsi joutuu toistuvasti ja pidemmän aikaa, yhden tai useamman ihmisen kielteisten tekojen kohteeksi. Kiusaaminen voi olla henkistä, fyysistä tai sosiaalista. Kaikki riitatilanteet eivät ole kiusaamista, mutta useasti toistuessaan sekä pitkittyessään niistä saattaa tulla kiusaamista. Esiopetuksessa onkin tärkeää, että aikuiset ovat aktiivisesti läsnä lapsen esikouluarjessa sekä ovat herkkävaistoisia ja tarkkaavaisia lapsia kohtaan. Kiuruveden esiopetusyksiköihin laaditaan yhteinen kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma. Suunnitelmaan kirjataan, miten menetellään, jos kiusaamista esiintyy, sekä miten ja milloin suunnitelmaa arvioidaan. Päiväkodit laativat oman kiusaamisen ehkäisy- ja puuttumissuunnitelman. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä yleisesti eri kouluasteiden välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Lapsen vanhemman tai huoltajan sekä lapsen osallisuus on tärkeää oppilashuoltotyötä toteutettaessa. Yhteiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Esiopetuksessa hyödynnetään erilaisia turvallisuutta parantavia työ- ja toimintamalleja.

14. Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille esiopetuksessa työskenteleville. Esiopetuksessa panostetaan syksystä alkaen ryhmäytymiseen. Esiopetuksessa pyritään luomaan myönteinen ja kaikkia huomioiva asenneilmapiiri sekä ryhmän hyvä tunneilmasto ja hyvinvointi. Ryhmässä harjoitellaan monipuolisesti tunnetaitoja, hyviä käytöstapoja ja myönteisen palautteen antamista. Lasten kanssa keskustellaan kiusaamisesta ja sovitaan yhteiset toimintatavat. Lapsia ja lapsiryhmän dynamiikkaa tulee jatkuvasti havainnoida ja reagoida nopeasti esiin tuleviin asioihin. Kiusaamiseen puututaan välittömästi, kun lähinnä tilannetta ollut aikuinen huomaa sen. Aikuinen rauhoittaa tilanteen ja kuuntelee rauhassa kaikkia osapuolia ja heidän näkemyksiään asiasta. Aikuinen on empaattinen, auttaa tarvittaessa sanoittamaan tilanteen ja toimii lapsen apuna kantaen vastuun tilanteen loppuun saakka ratkaisemisesta.

15. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Esiopetuksen henkilöstölle on annettu kirjalliset toimintaohjeet lapsen kohdistuvassa uhka- tai vaaratilanteessa (LIITE 4).

Onnettomuus esiopetuksessa:

Hälytä ambulanssi / muu henkilökunta avuksi!
Aloita ensiapu!

- tieto terveydenhoitajalle tai terveyskeskukseen
- tieto henkilökunnalle ja varhaiskasvatuksen johtajalle
- lapset pois onnettomuuspaikalta
- silminnäkijät erilleen, heistä pidetään erityistä huolta
- ilmoitus vanhemmille tai huoltajille mahdollisimman pian, mutta onnettomuuden seurauksia ei kerrota
- asian käsittely esiopetusryhmässä
- kirjallinen viesti koteihin asiasta
- asian jälkipuintia henkilökunnan kanssa
- asian jälkipuintia lasten kanssa
- esioppilaiden seuranta

Kuolemantapaus:

Lapsen, henkilökuntaan kuuluvan tai lapsen lähiomaisen kuolemantapauksissa perheen toivomuksia kunnioitetaan asian käsittelyssä. Lähiomaisen kuolemantapauksessa tarvitaan vanhemman tai huoltajan lupa asiasta kertomiseen ja lapsen huomioimiseen lapsiryhmässä. Esiopetusryhmän lasten kanssa asiasta keskustellaan ja havainnoidaan mahdollinen ulkopuolisen tuen tarve. Tarvittaessa henkilökunnalle järjestetään mahdollisuus jälkipuintiin.

Vakava sairaus:

Vanhempien tai huoltajien kanssa sovitaan, mitä ryhmän lapsille ja henkilökunnalle kerrotaan. Lapsen omaa mielipidettä kunnioitetaan. Lapsia ohjataan myötätuntoiseen toimintaan vakavasti sairaan lapsen hyväksi.

Onnettomuus tai sen uhka esiopetusyksikön ulkopuolella:

Päiväkodin johtaja ottaa selville tosiasiat ja informoi muuta henkilökuntaa ja varhaiskasvatuksen johtajaa. Asiasta keskustellaan lasten kanssa ryhmässä ja tapahtumasta sekä mahdollisista reaktioista tiedotetaan koteihin.

Tiedottaminen kriisitilanteissa:

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, on vastuussa siihen asti, kun on välittänyt tiedon päiväkodin johtajalle tai hänen varahenkilölleen. Päiväkodin johtaja tai hänen varahenkilönsä ilmoittaa tapahtuneesta varhaiskasvatuksen johtajalle. Päiväkodin johtaja selvittää, mitä on tapahtunut, missä on tapahtunut ja ketä asia koskee. Kaikki tiedottaminen tapahtuu ensisijaisesti päiväkodin johtajan kautta, joka ottaa yhteyttä lapsen / lasten vanhempiin tai huoltajiin sekä tiedottaa muuta henkilökuntaa tapahtuneesta.

Tärkeät puhelinnumerot

- yleinen hätänumero 112
- poliisi 112
- myrkytystietokeskus 0800 147 111
- terveyskeskus päivystys / ensiapu 017 272 2346
- hammaslääkäri särkypäivystys 017 272 4400
- varhaiskasvatuksen johtaja Eeva Peltola 040 533 8547
- sivistystoimen vastaava Matti Heikinmaa 040 828 1825

Oppilashuoltoa ohjaavat keskeisimmät lait

- Hallintolaki (434/2003)
- Tietosuojalaki (1050/2018)
- Kansanterveyslaki 14§ (66/1972), laki kansanterveyslain muuttamisesta (626/2007)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 22,23,24,29 §
- Lastensuojelulaki 7 §,8 §,9 §,25 § (417/2007)
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2014)
- Perusopetuslaki 29 §, 31a §, 36 g §, 40 §, 41a §, 42 §, 43 § (1288/2013)
- Suomen perustuslaki 6 §, 10 §, 19 §, 22 §
- Terveystieteidenhuoltolaki (1326/2010)
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja oppilasterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Varhaiskasvatuslaki (540/2018)

Liitteet

Liite 1 KUTSU HUOLTAJILLE ESIOPPILAAN OPPILASHUOLTOTAPAAMISEEN

Esiopetusyksikön nimi: _____

Esioppilaan nimi: _____

Tapaamisen ajankohta ja paikka: _____

Tapaamisen aihe:

Huoltajan suostumuksella tapaamiseen osallistuvat:

Paikka ja aika: _____

Huoltajien allekirjoitukset ja nimenselvennykset:

Liite 2 OPPILASHUOLTOKERTOMUS

Lapsen nimi: _____

Henkilötunnus: _____ Kotikunta: _____

Lapsen osoite: _____

Huoltajan nimi ja yhteystiedot: _____

_____

Lapsen päiväkotia / ryhmä: _____

Tapaaminen järjestettiin ____/____ 20____

Vireille panija / virka-asema:

_____

Tapaamiseen osallistuvat:

_____

_____

_____

Aihe/ Tilanteen kuvaus:

_____

_____

_____

_____

Kodin näkemys asiasta: _____

Lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet (arviot, tutkimukset ja selvitykset):

Toteutetut toimenpiteet, yhteistyö eri tahojen kanssa sekä tukitoimet:

Tiedot asian käsittelystä, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä niiden toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot:

Kiuruvedellä ____/____ 20____

(Allekirjoitukset ja nimenselvennykset)

Lastensuojelulakiin (13.4.2007/417) perustuen teemme yhteistyötä neuvolan, koulun ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Liite 3 KIUUSAAMISEEN PUUTTUMISEN SUUNNITELMA

Tavoite: Käsitteiden määrittely konkreettisesti esim. turvallisuus => mitä sillä tarkoitetaan

MITÄ KIUUSAAMINEN ON?	MENETELMÄT KIUUSAAMISEN EHKÄISEMISEKSI
MISSÄ TILANTEESSA KIUUSAAMISTA ESIINTYY?	MENETELMÄT KIUUSAAMISEEN PUUTTUMISEEN
LASTEN ROOLIT KIUUSAAMISTILANTEESSA	VANHEMPIEN OSALLISTAMINEN
MITEN SAAMME TIETOOMME KIUUSAAMISEN?	LASTEN OSALLISTAMINEN
KIUUSAAMISEN SEURANTA	SUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN

Liite 4 OHJEET KIUSAAMISEEN PUUTTUMISEN SUUNNITELMAN TÄYTTÄMISEEN

Tavoite: Käsitteiden määrittely konkreettisesti esim. turvallisuus => mitä sillä tarkoitetaan

MITÄ KIUSAAMINEN ON? <ul style="list-style-type: none"> - suora - epäsuora - fyysinen - sanallinen- - psyykkinen 	MENETELMÄT KIUSAAMISEN EHKÄISEMISEKSI <ul style="list-style-type: none"> - turvallinen ilmapiiri
MISSÄ TILANTEISSA KIUSAAMISTA ESIINTYY? <ul style="list-style-type: none"> - vapaaleikki - ohjattu toiminta - sisällä - ulkona - siirtymät - päivittäiset toiminnot 	MENETELMÄT KIUSAAMISEEN PUUTTUMISEEN <ul style="list-style-type: none"> - riitoihin puuttuminen, perusteellinen selvittely ja seuranta
LASTEN ROOLIT KIUSAAMISTILANTEISSA <ul style="list-style-type: none"> - kiusaaja - kiusattu - avustaja - vahvistaja - puolustaja - ulkopuolinen 	VANHEMPIEN OSALLISTAMINEN
MITEN SAAMME TIETOMME KIUSAAMISESTA? <ul style="list-style-type: none"> - havainnoiminen - videoiminen - lasten haastattelut - vanhempien kertomaa - lasten kertomaa - 	LASTEN OSALLISTAMINEN <ul style="list-style-type: none"> - kiusaaja - kiusattu - koko ryhmä
KIUSAAMISEN SEURANTA <ul style="list-style-type: none"> - miten seurataan - miten kauan - kuka seuraa 	SUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN <ul style="list-style-type: none"> - kenelle tiedotetaan? - koska? - miten?

Linkki [Kiusaamisen-ehkäisy-varhaiskasvatuksessa-B5-www.pdf \(mll.fi\)](http://ml.fi)

KIUSAAMISEN EHKÄISY VARHAISKASVATUKSESSA Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman laatiminen (Laura Kirves | Maria Stoor-Grenne)

Liite 5 TOIMINTAOHJE HENKILÖSTÖLLE: LAPSEEN KOHDISTUVA UHKA TAI VAARATILANNE

ASIA	TOIMINTAOHJE	YHTEYSTIEDOT/VASTUUHENKILÖT
<p>Huoli lapsen kaltoinkohtelusta herää.</p> <p>Lapsi kertoo itseensä kohdistuvasta tai kotona esiintyvistä kaltoinkohtelusta.</p> <p>Huoltaja tai lapselle läheinen kertoo lapseen kohdistuvasta kaltoinkohtelusta tai perheväkivallasta.</p>	<p>Lapsen kuunteleminen, tärkeää kertoa lapselle, että asia ei ole lapsen vika. Lupaa että lasta autetaan. ÄLÄ lupaa lapselle, että et kerro kenellekään.</p> <p>Työntekijä havainnoi lasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> -muuttunut käytös -fyysiset/psykkiset merkit -lapsen leikin ja puheen havainnointi <p>=> kirja ylös havainnot ja lapsen/huoltajan kertoman sellaisenaan (pmv, aika , paikka henkilöt, tapahtumat)</p>	<p>Varhaiskasvatuksen työntekijä</p> <p>Päiväkodin johtaja</p>
<p>VASTUUN JAKAMINEN</p> <p>⇒ jaa vastuu, tilanteeseen ei saa jäädä yksin</p>	<p>Keskustellaan asiasta tiimissä ja esimiehen kanssa</p> <p>Konsultoi lastensuojelun palvelunohjaajaa/sosiaalityöntekijää tai lastensuojelun päivystystä</p> <p>Yhteydenotto vanhempiin=> keskustelu-aika => varhaiskasvatuksen toimintamalli ja sen tarkoitus</p> <p>⇒ lastensuojelulaki ja ilmoitusvelvollisuus</p> <p>Kirjaa käydyt keskustelut</p> <p>Ohjaa tarvittaessa avun piiriin</p>	<p>Varhaiskasvatuksen työntekijä, päiväkodin johtaja , sosiaalityöntekijä</p> <p>Ylä-Savon sote/ Lapsiperheiden palveluun ohjaus Kiuruvesi</p> <p>040 6325763</p> <p>Perhesosiaalityö 040 7126974</p> <p>P-Savon sos.päivystys 24h/vrk</p> <p>044 7183930 / 112</p>

Lastensuojeluilmoitus	<p>Yhteys lastensuojeluun tilanteen arvioimiseksi.</p> <p>Lastensuojeluilmoituksen tekeminen, vanhemmille kerrotaan etukäteen, paitsi jos epäillään lapsen kohdistuneen väkivaltaa.</p> <p>Väkivalta epäily tilanteessa ilmoitus poliisille, joka arvio tilanteen.</p> <p>Varhaiskasvatus henkilöstön velvollisuus välittää huoli eteenpäin ja jatkaa yhteistyötä perheen kanssa. Sosiaaliviranomaiset arvioivat tilanteen ja mahdolliset tukitarpeet ja -toimenpiteet.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen työntekijä</p> <p>Päiväkodin johtaja</p> <p>Sosiaalityöntekijä</p> <p>THL/ Lastensuojelun käsikirja</p> <p>⇒ lasu netissä</p>
Lapsi välittömässä vaarassa	<p>Lasta ei saa päästää kotiin</p> <p>⇒ yhteys sosiaalityöntekijään tai sosiaalipäivystykseen, jotka jatkavat tilanteen selvittämistä</p>	<p>Perhesosiaalityö 040 7126974</p> <p>P-Savon sos.päivystys 24h/vrk</p> <p>044 7183930 / 112</p>
Seuranta ja arviointi	<p>Varhaiskasvatuksen henkilöstö seuraa ja arvioi tilannetta. Yhteistyötä jatketaan perheen ja muiden yhteistyötahojen kanssa</p>	<p>Varhaiskasvatuksen työntekijä</p> <p>Päiväkodin johtaja</p> <p>Lastensuojelu</p> <p>Neuvola</p> <p>Perhetyö</p>